

GEBRUIKSAANWIJZING

De tocht begint en eindigt bij Dorpshuis “Custwijk”, Laageind 1, Driebruggen. De hele route met een lengte van ± 20 km (inclusief “uitstapjes”) loopt van Driebruggen via Waarder naar Driebruggen terug.

- **Alternatief startpunt:** café “Oudervrucht”, Dorp 26, Waarder (zie punt 31).
- Op een aantal punten in de route zijn “facultatieve” uitbreidingen opgenomen. Hier kunt u een weg (verder) inrijden om markante gebouwen te zien. U keert daarna om en fietst terug naar het beginpunt van dit “uitstapje”.
- **Afkortingen:**

la = linksaf	rd = rechtdoor	lz = linkerkzijde van de weg	RM = rijksmonument
ra = rechtsaf	wv = weg vervolgen	rz = rechterzijde van de weg	GM = gemeentelijk monument
- *Schuingedrukte* tekst in open vak: toelichting op naam, pand, natuur- of landschapselement.

“Het Reeuwijkse Land” is een veenweidegebied, dat ligt tussen de Hollandse IJssel in het zuiden en de Oude Rijn in het noorden. Tussen deze twee rivieren bevond zich oorspronkelijk een uitgestrekte moerasvlakte. In het midden van deze vlakte lag een veenmospakket, dat werd gevoed door regenwater. Aan de onderkant stierf het veenmos af en aan de bovenkant groeide het door. Zo werd de veenmoslaag elk jaar dikker en kwam het hoger te liggen dan de rivieren. Door deze hoge ligging stroomde regenwater op een natuurlijke manier af naar de rivieren door middel van kronkelende natuurlijke beken, de zogenaamde veenstroompjes. Door hun slingerende karakter zijn deze oeroude wateren in het landschap nog altijd goed herkenbaar. Tussen Driebruggen en Waarder is de loop van zo’n veenriviertje, met enkele onderbrekingen, nog altijd zichtbaar onder andere langs het Westeinde.

Veen bestaat voor 80% uit water. Om in het veen te kunnen gaan wonen, moesten de ontginners het veen ontwateren met greppels en sloten. De eerste ontginningen in het gebied dateren uit de elfde eeuw. De ontginners groeven met handkracht en simpele werktuigen sloten het moeras in, vanaf bijvoorbeeld een veenriviertje. Daardoor ontwaterde het moeras en werd de ondergrond steviger. Door het omhakken of afbranden van de moerasvegetatie maakten ze akkers voor de na hen komende boeren. Een afsluitende achtersloot met opgeworpen kade of reewal sloot de eerste “slag” af en diende vervolgens weer als basis voor een volgende ontginningsslag, dieper het landschap in. Hierdoor ontstond het voor het veenweidegebied kenmerkende patroon van strakke, lange, veelal smalle stroken grasland, ook wel “slagenlandschap” genoemd.

Omdat de sterk waterhoudende veenbodem door het ontwateren erg inklonk, kwam het land na verloop van tijd beneden de zeespiegel terecht. Dijken en dammen werden opgeworpen om het land te beschermen tegen instromend rivierwater. Om het overtollige water uit hun percelen te kunnen lozen legden de boeren in eerste instantie uitwateringssluisjes aan. Het hielp wel, zij het slechts tijdelijk, want de bodem bleef door het voortgaande ontwateren dalen. In de 14^e eeuw bracht de windwatermolen redding: de molens waren prima geschikt om de waterstand te beheersen en verdere daling van de bodem tegen te gaan, samen met waterinlaat in te droge tijden. Het land bleef echter te nat voor akkerbouw, zodat de boeren massaal overschakelden op veeteelt. Gras en koeien in een open landschap worden kenmerkend voor het veenweidegebied.

1. STARTPUNT “CUSTWIJC”.

Van hieruit kunt u eerst een “uitstapje” (A) maken over het Hoogeind, zie pagina 6.

Indien u hier geen gebruik van maakt, rijdt u de recht tegenover “Custwijk” gelegen **Kerkweg** in.

“Cust” betekent zoveel als “uitgelezen” of “dik in orde” en houdt direct verband met de bekende oude uitdrukking “te kust en te keur”. “Wijk” komt van het Latijnse “vicus”, oorspronkelijk een nederzetting naast en onder bescherming van een Romeinse legerplaats (castellum), waar autochtone bevolking allerlei handwerk uitvoerde voor de Romeinen. Het beschermende van de “vicus” vinden we terug in het woord “wijkplaats” in de betekenis van schuilplaats.

De Kerkweg ademt nog altijd de sfeer van een oude dorpsstraat. Overigens, ondanks zijn naam heeft er nooit een kerk gestaan, de dichtstbijzijnde kerk staat in Waarder ...

2. KERKWEK 18 (LZ), WOONHUIS, GM.

Dit pand was voorheen een woning met manufacturenwinkel (1903), nu is het alleen woonhuis. De schuinstaande rechter voordeur is later toegevoegd, waarvoor het portiek verbreed moest worden.

3. KERKWEG 15 (RZ), VOORMALIG DOKTERSUIS, GM.

Dit doktershuis past perfect in de oude sfeer van de Kerkweg. Het werd ± 1888 gebouwd in Renaissance-stijl. Opdrachtgevers waren de gemeenten Lange Ruige Weide en Waarder (zie ook punt 4.). Voor een woning van een dorpsdokter is het pand tamelijk "rijk" van uitvoering. In 1998-1999 is het pand gerestaureerd, met gedeeltelijk herbouwd koetshuis in dezelfde stijl.

4. KERKWEG 4 (LZ), VOORMALIG GEMEENTEHUIS, GM.

In dit pand was van 1927 tot 1982 gemeentehuis gevestigd, eerst van Lange Ruige Weide, later van Driebruggen. Bovenin de voorgevel bevinden zich opmerkelijk gevormde raampjes en twee gevelstenen, links met het woord "ANNO" en rechts met het jaartal "1927". De zwartmarmere plaquette van de eerstesteenlegging is te zien in Streekmuseum Oudheidkamer Reeuwijk aan de Oudeweg in Reeuwijk-Brug. Driebruggen was de dorpskern van de gemeente Lange Ruige Weide. Deze gemeente werd op 1 juli 1964 met Waarder, Hekendorp en Papekop samengevoegd tot een nieuwe gemeente, die de naam kreeg van de grootste dorpskern, Driebruggen. Op haar beurt ging de gemeente Driebruggen bij de herindeling van 1 januari 1989 deels naar Reeuwijk in Zuid-Holland (Driebruggen en Waarder met omliggende polders), deels naar Oudewater in Utrecht (Papekop en Hekendorp).

5. LANGEWEIDSEBRUG

Voor de brug **ra**, een stukje de **Beatrixkade** op. Vandaar kunt u genieten van het fraaie front aan de aan de overzijde van de Dubbele Wiericke liggende **Zuidkade**.

6. ZUIDKADE 2, WOONHUIS, RM.

Deze woning staat bekend als "Het Hoge Huys". Hij dateert uit de 17^e eeuw, is het oudste pand in de kern Driebruggen en was "een huis van stand". De restauratie werd voltooid in 1995. Voor deze restauratie kregen de eigenaren, het echtpaar Van Eijk, de Hugo Kootestein oorkonde.

7. Terugrijden en de LANGEWEIDSEBRUG over.

Deze brug over de Dubbele Wiericke is een van de drie die de dorpskern Driebruggen aan zijn naam hielp. De tweede is de Ruigeweidsebrug, van het Hoogeind naar de Hogebrug, ook over de Dubbele Wiericke. Voor de derde brug zijn twee volstrekt onbewezen mogelijkheden: de brug over de Dubbele Wiericke aan de Hoge Rijndijk in Nieuwerbrug, of de Schoolbrug, van de Kerkweg naar de vroegere dorpschool (op de plek waar nu "Custwijk" staat). De Schoolbrug heeft een lichte voorkeur, omdat hij van oudsher op het grondgebied van Lange Ruige Weide ligt.

8. DE GROENDIJK 2 (RZ), WOONHUIS, RM.

Dit grotendeels 18^e-eeuws gebouw, met oudere sporen, lijkt een boerderij, maar werd rond 1740 omschreven als "woonhuis, winkel en tapperij", in 1748 ook als "bakkerij". Meer dan twee eeuwen lang, van 1749 tot 1952, bakten vele generaties Van Leeuwen hier brood en koek. De laatste bakker vertrok in 1973. In 1980 werd de buitenkant van het gebouw in oude staat hersteld. De 17^e-eeuwse schouw binnen volgde in 1992. De voorgevel, opgetrokken in rode rijsteen, heeft links en rechts vlechtingen (de schuinstaande bakstenen naast de daklijsten). In deze gevel bevinden zich vier zesruits schuiframen en een empire voordeur. De zijgevel is van gele ijsselsteentjes.

9. Na de boerderij (van voor 1880) op De Groendijk 18 **ra**, **Westeinde**.

*Het Westeinde slingert nogal, omdat hij de loop van het veenriviertje "De Oude Wetering" (zie de Inleiding) volgt. De weg is in feite in z'n geheel een monument: een vrijwel in originele staat verkerende boerenbuurt uit lang vervlogen tijden. Meteen nadat u De Groendijk hebt verlaten, wordt dat ook zichtbaar. Aan de **rz** ziet u na een rentenierswoning uit 1924 op nr. 81, een rond 1890 tot boerderij verbouwd tweetal daggelderswoninkjes op nr. 79 en een boerderij anno ± 1880 op nr. 73. Wat verderop ziet u:*

10. WESTEINDE 63 (RZ), BOERDERIJ (aan een eigen weg).

Op de hoeken ter weerszijden van de voorgevel van deze boerderij staat te lezen "anno 1860", maar vermoedelijk is hij ouder. Bewoning is in elk geval bekend vanaf 1834. In de afgeknotte klokgevel, van donkerrode rijsteen, bevindt zich de oude houten voordeur met gaashekwerk en leeuwenkop. Links in de voorgevel de raampjes van de kaaskelder en de opkamer, die beide nog aanwezig zijn. De boerderij is mooi gelegen in het landschap.

11. Westeinde blijven volgen, dus De Groendijck oversteken.

12. WESTEINDE 12 (LZ), BOERDERIJ.

Deze boerderij stamt uit 1848. Het woonhuis is opgebouwd uit donkerrode rijsteen, onderbroken met siermetselwerk, en gedekt met een pannendak (dakranden met houten windveren en een decoratief gesneden makelaar). De voorgevel laat een symmetrische vensterpartij zien, met luiken bij de benedenramen. De kleine ramen linksbeneden zijn van de kaaskelder. De stal, opgetrokken uit gele ijsselsteen, heeft een rieten dak.

13. Westeinde blijven volgen, dus weer De Groendijck oversteken.

14. WESTEINDE 49 (RZ), WONING.

Dit pand werd in 1848 gebouwd als boerderij en bleef als zodanig in gebruik tot 1940. Daarna fungeerde zij als stal en schuur voor de familie IJff, die op nr. 47 een nieuwe woning liet verrijzen. Die kwam net voor het begin van de Tweede Wereldoorlog gereed en kreeg daarom de naam "Net op Tijd". In 1975 kreeg nr. 49 een nieuwe eigenaar en werd het woonhuis, waarbij veel veranderingen werden aangebracht. De nog originele voorgevel heeft vensters met 16- en 24-ruits schuiframen.

15. Bij de splitsing ra, Westeinde aanhouden.

16. WESTEINDE 43 (RZ), WONING, RM.

De woning is gebouwd tussen 1770 en 1780. Als daggelderswoning, wellicht rentenierswoning? Het is onbekend. In elk geval is er van tijd tot tijd een winkeltje in geweest. Een boerderijtje ligt minder voor de hand, onder meer omdat er geen sporen van een hooiberg zijn. De aangebouwde schuur is uit later tijd. Het geheel ligt wat hoger dan de omgeving.

17. WESTEINDE 31 (RZ), BOERDERIJ, RM.

De hoeve "Welgelegen" heeft in de voorgevel jaartalankers die het bouwjaar melden, 1862. Het achterste gedeelte stamt uit 1915. In de voorgevel, van rode rijsteen, is te zien waar de opkamer en de kaaskelder zich bevinden. Karakteristiek is het hekje bij de voorgevel, dat toegang geeft tot de voortuin. Het zomerhuis naast de boerderij dateert van 1901.

18. WESTEINDE 21 (RZ), BOERDERIJ, RM.

Deze boerderij dateert uit ± 1870. Hij is opgetrokken in donkerrode rijsteen, heeft vlechtingen in de voorgevel en een rieten dak met wolfseind. De muurankers in de voorgevel zijn origineel. De boerderij ligt een halve meter hoger dan de omgeving.

19. WESTEINDE 13 (RZ), BOERDERIJ, RM.

De voorgevel van deze boerderij, gele ijsselsteentjes onder een witte pleisterlaag, schijnt al van ± 1735 te dateren. De overige delen werden vermoedelijk in het 3^e kwart van de 19e eeuw gebouwd. Uit die tijd stamt ook het opvallende bovenraam in de voorgevel, een zogeheten "engelenvenster". In 1962 is de deur in de voorgevel vervangen door een venster. De zijmuren zijn van rode rijsteen. Ondanks dit alles oogt het gebouw, compleet met boenhok, als een homogeen geheel. De boerderij ligt op een kleilaag, een halve meter hoger dan de omgeving.

20. 'T KERKELAANTJE (LZ), tegenover Westeinde nummer 3.

Links in de verte ziet u de dorpskern van Waarder met de NH Kerk met zijn koepelvormige toren prominent oprijzen achter enkele bomen. Het smalle paadje dat van het Westeinde naar de kerk voert, is het eeuwenoude Kerkelaantje, een naam die voor zichzelf spreekt.

21. Driesprong Westeinde – Kosterdijk – Oosteinde.

Vanaf dit punt kunt u een "uitstapje" (B) maken over het Oosteinde, zie pagina 6.

Indien u hier geen gebruik van maakt, slaat u **la, Kosterdijk**.

22. Driesprong Kosterdijk – Dorp – Molendijk, KOSTERDIJK 1 (RZ), BOERDERIJ.

De "Boerderie" met het jaartal 1841 in de muurankers van de voorgevel. De muren zijn opgetrokken in rode ijsselsteen. Met name de voorgevel is nog authentiek, met vlechtelingen en twaalfruits schuiframen. De vroeger verbouwde zijgevel is in de jaren zeventig van de vorige eeuw teruggebracht in de oorspronkelijke stijl. Binnen is de schouw bewaard gebleven.

23. U gaat ra, Molendijk.

24. Vlak voor het viaduct van de rijksweg ligt een rotonde, hier STAPT U AF.

Aan de **rz** ligt grasland, dat achter het benzinstation langs naar natuurproject **VERLENGDE TUURLUUR** leidt.

LET OP: U MAG NIET LOPEN OF FIETSEN OVER DEZE GEVAARLIJKE, ALLEEN VOOR AUTOVERKEER BESTEMDE WEG ! INDIEN U DIT DESONDANKS TOCH DOET, IS HET OP EIGEN RISICO EN AANVAARDT DE GEMEENTE REEUWIJK GEEN ENKELE VORM VAN AANSPRAKELIJKHEID.

Natuurproject "Verlengde Tuurluur" ofwel "Oeverland langs de Beek van Waarder" is in opdracht van de Gemeente Reeuwijk aangelegd voor natuur- en watercompensatie van 2 nieuwbouwlocaties in Waarder. Het project, een ontwerp van Watersnip Advies, is speciaal ingericht voor de rugstreeppad, een pioniersoort die voorkomt op ruige terreinen, afgravingen en net gegraven poelen en sloten. De Beek van Waarder, een veenviertje, is tot 1879 een belangrijke vaarroute geweest, waar wekelijks kleine boten met een zeil tussen Waarder en de Oude Rijn voeren. In de tijd van de Romeinen was het de enige manier om vanaf de Oude Rijn toegang te krijgen tot het veenmoeras. Vanaf de uitzichtheuvel is Beek van Waarder goed zichtbaar.

25. U loopt over het gras terug naar de Molendijk, waar u weer op de fiets stapt en terugrijdt, Waarder in.

26. Op de driesprong Molendijk – Dorp – Kosterdijk ra, Dorp.

27. DORP 15 (LZ), NEDERLANDS HERVORMDE KERK, RM.

Deze laatgotische, eenbeukige kruiskerk heeft houten tongewelven. Het schip is rond 1500 gebouwd, het vijfzijdige koor en het dwarsschip zijn van 1450. De westgevel is gedateerd 1774. De toren met houten koepel op het dak werd in 1774 gebouwd.

28. DORP 17, VOORMALIGE OPENBARE SCHOOL (ACHTER DE KERK), GM.

De drieklassige school voor ± 150 leerlingen werd in 1882 gebouwd door de Waarderse timmerman Jacobus Pot Boot naar ontwerp van de Woerdense timmerman N.A. Swanenburg. De bouwkosten bedroegen f 11.398,90. Het is het oudste nog (gedeeltelijk) bestaande schoolgebouw in de gemeente, met voor een school rijk versierde gevels. In de beginjaren negentig van de vorige eeuw is de school gerestaureerd.

29. DORP 24 (RZ), GEREFORMEERDE KERK, GM.

Het kerkgebouw staat een eindje van de weg af, achter de veel later gebouwde pastorie. De zaalkerk zonder toren stamt uit 1891. Het jaartal staat in vier ankers boven de ingang in de voorgevel. De buitenkant is nog in de originele staat. Het orgel van Jan Proper uit Kampen, gebouwd in 1902, is in 1994 drastisch gerestaureerd door de fa. Gebr. Reil uit Heerde.

30. DORP 16 (RZ), BOERDERIJ.

De "Oudwaardse Hoeve" is een boerderij uit 1890. De muren zijn van rode rijnsteen. Het gebouw heeft een symmetrische voorgevelindeling, ramen met gebogen bovenkant en siermetselwerk erboven. Linksonder is het raampje van de kaaskelder te zien.

31. DORP 26, CAFÉ "OUDERVUCHT", ALTERNATIEF BEGINPUNT VAN DEZE FIETSRROUTE'.

Dorp vervolgen. Indien u hier start **ra**, vanaf café "Oudervucht" gerekend.

32. DORP 21 (LZ), WOONHUIS, GM.

Een vrijstaand, voormalig daggeldershuis met dubbele bewoning. Het voorhuis met rieten dak dateert uit 1862 (zie de gevelsteen onder de nok), het lagere achterhuis met pannendak uit ± 1790. Het pand deed lange tijd dienst als winkel, o.a. als tabakszaak.

33. Rijd Waarder uit. Dorp gaat over in **De Groendijck**.

Direct na de laatste boerderij (**Iz**) steekt u over naar de linkerkant (let op: het is een drukke weg!) naar:

34. **DE KROMME KAMP**, NATURBELEVINGSGEBIED (voor publiek toegankelijk).

Waarder is de oudste bewoningskern in het "Reeuwijkse Land". De naam betekent een veilig, bewoonbaar stuk land omsloten door waterlopen. "De Kromme Kamp" herinnert aan deze betekenis. Hier bevond zich waarschijnlijk een "motte"; een terpachtige vluchtplaats, vermoedelijk al van voor 1000. Het is een merkwaardig perceel: er zijn twee kromme sloten omheen gegraven, waardoor een cirkelvorm ontstond in een landschap waar alles rechthoekig is. Binnen deze twee ringsloten lag de motte, mogelijk met een eenvoudige houten burcht, bestaande uit een ringwal met een houten palissade.

35. U steekt **De Groendijck** weer over en vervolgt uw weg over het fietspad richting Driebruggen.

Ook langs deze weg kunt u genieten van de typisch weidse vergezichten van het veenweidegebied en een aantal fraaie boerderijen: De Groendijck 55, 53 (beide uit 1868) en 41 (uit 1877, met origineel boenhok en wagenschuur).

36. **DE GROENDIJK 39 (RZ), BOERDERIJ, RM.**

Deze in 1853 gebouwde boerderij is gefundeerd op teertonnen met slieten (dunne rechte wilgenstammetjes). Hij ligt wat hoger dan de omgeving. De voorgevel is een uitgezwenkte lijstgevel van rode rijnsteen, onder een rieten wolfsdak. De buitenluiken geven extra cachet aan de boerderij. Hij heeft een fraaie voordeur met houten omlijsting, met rasterwerk en koeienkop en een levensboom in het bovenlicht. Inpandig zijn nog aanwezig de kaaskelder, de opkamer, de rookkast waarin men spek en worst rookte en de slaapvertrekken boven de deel waar vroeger het personeel sliep.

37. In Driebruggen gaat u (weer) de **Langeweidsebrug** over.

Meteen na de brug (rz) staat het oudste gebouw van Kiela Metaalwaren BV. De vader van de huidige directeur-eigenaar vestigde hier in 1952, komend van Rotterdam, zijn fabriekje in een voormalige betonfabriek. Kiela's eerste producten waren roestvrijstalen vleesschaaltjes en - uniek voor toen - de overbekende roestvrijstalen caféasbakken. Sinds die tijd zijn zowel het bedrijf als de productencatalogus knap uitgebreid ...

38. **Ra, Burgemeester Doormanstraat.**

Eeuwenlang bestond de kern Driebruggen, behorend tot de gemeente Lange Ruige Weide, uit niet veel meer dan de Kerkweg en de Noord- en Zuidkade. Kort na de Eerste Wereldoorlog ontstond de eerste uitleg. De gemeente noemde de straat parallel aan de Kerkweg naar zijn toenmalige burgemeester, W.H.M. Doorman, burgemeester van 1892 - 1928. De dwarsverbindingen tussen de Kerkweg en Doormanstraat werden vernoemd naar W. Poolman (huisarts in Driebruggen, 1896 - 1907, oprichter Groene Kruis) en Doormans opvolger, L.C. Brinkman (1928 - 1951), grootvader van voormalig CDA-leider Elco Brinkman.

39. Aan het eind van de Burgemeester Doormanstraat de brug over en **ra, Laageind**.
Aan de **rz** is naast het nieuwe voetbalveld zeer recent een natuur- en speelgebied ingericht.

Natuurproject “Wiericke Weide” is aangelegd als compensatie voor de nieuwbouw in Driebruggen. Wanneer grond wordt bebouwd, wordt het hemelwater niet langer op natuurlijke wijze opgevangen, maar geconcentreerd afgevoerd via dakgoten en regenpijpen. Om de druk op dergelijk geconcentreerd storten te verminderen, is de “compensatiemaatregel” ontworpen. Deze bepaalt dat bij nieuwe bebouwing 10% van het nieuw bebouwde oppervlak gecompenseerd dient te worden door nieuw oppervlaktewater. In dit project is een paddenpoel gerealiseerd, waardoor 1.850 m² waterberging is gecreëerd. De inrichting kent open gedeelten, oeverbegroeiing, natte plekken en gedeelten waar de zon kan doordringen, een ideale groei- en leefomgeving voor onder andere de rugstreeppad. Maar het project is ook belangrijk als leer- en speelgebied waar ouder en kind kunnen beleven wat water doet met het milieu. Het project is ontworpen door Watersnip Advies en zomer 2009 opgeleverd.

Vanaf dit punt kunt u een “uitstapje” (C) maken over het Laageind, zie pagina 7.
Indien u hier geen gebruik van maakt, slaat u **la** en komt u weer terug bij beginpunt “**Custwijk**”.

UITSTAPJE A - HOOGEIND (heen en terug, totaal circa 3 km)

1. Met “Custwijk” in de rug gaat u **ra, Hoogeind**.
2. **HOOGEIND 34 (RZ), BOERDERIJ, RM.**

Deze 18^e-eeuwse boerderij verkeert uit- en inwendig grotendeels nog in oude staat. Karakteristiek zijn de vensterluiken, voordeur met houten panelen en leeuwenkop uit het midden van de 19^e eeuw, en de zijdeur met rasterwerk. Kleinere vensters in voor- en zijgevel geven de plaats van de (kaas)kelder en opkamer aan. In de keuken is een oude schouw met een mooi tegeltableau met bijbelse voorstelling. Het boenhuis, een kopie van zijn voorganger, is in 1983 gebouwd. Uit dezelfde tijd dateert het bruggetje. Vaak pootte men vroeger drie bomen voor de voorgevel als symbool voor geloof, hoop en liefde. In 1875 liet de toenmalige eigenaar het naastgelegen zomerhuis, Hoogeind 36, bouwen.

3. **HOOGEIND 48 (RZ), DAGGELDERSWONING UIT 1910.**
4. **HOOGEIND 52 (RZ), RENTENIERSWONING UIT 1919.**
5. Keer om en rijd terug richting “Custwijk”. Daar **ra**.
U rijdt nu op de **Kerkweg** en kunt de fietsroute vervolgen vanaf punt 1.

UITSTAPJE B - OOSTEINDE (heen en terug, totaal circa 2 km)

1. Op de driesprong Westeinde – Kosterdijk – Oosteinde gaat u **rd**.
2. **OOSTEINDE 14 (RZ), BOERDERIJ, GM**

De “Oosthoeve” is een kleine boerderij uit 1845. De bijbehorende stal stamt uit 1904. In de voor- en de rechterzijgevel van de boerderij zijn muurankers zichtbaar.

3. OOSTEINDE 16 (RZ), BOERDERIJ.

Boerderij "Vredebest" stamt uit 1896 en heeft in de voorgevel een engelenvenster.

4. OOSTEINDE 24 (RZ), BOERDERIJ UIT 1874.

5. OOSTEINDE 28 (RZ), BOERDERIJ " HILLEGONDA'S HOEVE" UIT 2000.

6. OOSTEINDE 30 (RZ), VROEG 20^E-EEUWS BOERDERIJTJE.

7. OOSTEINDE 34 (RZ), BOERDERIJ " WAARBORG", VERMOEDELIJK UIT 1885.

8. OOSTEINDE 38 EN 40 (RZ), DUBBELE DAGGELDERSWONING UIT 1910.

9. Keer om en rijd terug naar de driesprong Westeinde – Kosterdijk – Oosteinde. Daar gaat u **ra, Kosterdijk, en kunt u de fietsroute vervolgen vanaf punt 21.**

UITSTAPJE C - LAAGEIND (heen en terug, totaal circa 4 km)

1. LAAGEIND 11 (LZ), BOERDERIJ, RM.

Delen van deze boerderij stammen nog uit de 17^e eeuw. Het gebouw heeft een soort hybride voorgevel, met links een gevelindeling en een wolfsdak alsof de hoofdlijn van het gebouw van voor naar achter loopt, en rechts een daklijn alsof het gebouw van links naar rechts staat. In dat dwarsstaande deel, het zogeheten "krukhuis", ziet u de ramen van een dubbele opkamer boven de half ondergrondse kaaskelder. Overigens hoorde de naastgelegen daggelderswoning op nr. 13 ooit bij deze boerderij.

2. LAAGEIND 15 (LZ), GEBOUWD IN DE 18^E OF 19^E EEUW.

3. LAAGEIND 41 (LZ), BOERDERIJ, RM.

Deze boerderij stamt oorspronkelijk uit de 18e eeuw. Het woonhuis en de stal zijn met riet gedekt met wolfseinden. Het naastgelegen zomerhuis (nr. 43, gebouwd in 1870) verkeert in originelere staat dan de boerderij zelf.

4. LAAGEIND 45 (LZ), BOERDERIJ MET VOORHUIS UIT ± 1850 EN STAL UIT 1900.

5. LAAGEIND 49 (LZ) DATEERT UIT 1864, HET ZOMERHUIS UIT 1878.

6. LAAGEIND 55 (LZ) WERD GEBOUWD IN 1908.

7. LAAGEIND 18, (RZ), BOERDERIJ UIT 1912.

8. LAAGEIND 61 (LZ) MET NIEUWE VOORGEVEL STAMT MOGELIJK UIT 1671.

9. Na nummer 61 keert u en rijdt u terug naar het beginpunt "Custwijk".